

PETROVIĆ I SINČIĆ: ZVONI & VITAR - DVA PJESNIČKA
BARDA U ZAJEDNIČKOJ KNJIZI

I šesta knjiga iz biblioteke *Kajkavskoga spravišča KAJ & ČA*: Susreti, a četvrta isključivo pjesnička, ZVONI & VITAR konkretan je oblik povezivanja hrvatskoga kulturnog prostora na jezičnoj podlozi osuvremenjenoga kajkavskoga i čakavskoga umjetničkog znaka. Gradbenom metaforikom rečeno - u njenim *kaj & ča* temeljima, u sklopu programa *Kaj & ča: prožimanja i perspektive*, ugrađeni su, među ostalim, elementi 40. obljetnice suradnje dvaju sabora - Kajkavskoga spravišča i Čakavskoga sabora - i to, kako uobičajeno naglašavamo, u uvjetima naših razlika, u istoj sudbini materinskog kajkavskog i čakavskog jezika.

Ta zajednička zbirka kajkavskog i čakavskog pjesništva - *postmodernističke koncepcije* - jedinstvena je knjiga ne samo već afirmirane biblioteke svoga nakladnika Kajkavskoga spravišča nego i dvojice antologijskih autora Stanislava Petrovića i Miroslava Sinčića koji više od četiri desetljeća drže visok estetski kontinuitet svojih djela kao *poetae bilinguis* - ravnopravnom uključenošću u središnji korpus hrvatske beletristike.

Dvije su to zaokružene zbirke dvojice pjesničkih bardova u zajedničkoj knjizi nadnaslovljenoj, dakle, ZVONI & VITAR: kajkavskoj ZVONI OD BARBARE Stanislava Petrovića i čakavskoj GLASI U VITRU Miroslava Sinčića (podijeljenoj još u dva ciklusa: *U goru po vitar, Na letući barki*). Knjiga je u konačnom naslovu spojila ključne riječi iz obje zbirke. Obojica pjesnika, generacijski vrlo bliska (Sinčić - rođen u Račicama 1937., Petrović u Križanču 1941.), ra-

zličitim postupcima (hrvatske) pjesničke postmoderne, dvama književnim jezicima, iskazuju duhovni, *filozofijski i jezični znak "zemlje"* kao polazište i bit svoga stvaranja.

Iako nije neobična praksa knjižnog spajanja dviju ili više cjelovitih zbirki više autora - taj spoj uvijek dodatno provocira. Zato valja

*Naslovnica zajedničke knjige S. Petrovića
i M. Sinčića*

istaknuti neke književne sukladnosti “dvojca” Sinčić – Petrović.

Obojica pripadaju *revitalizacijskim procesima* kajkavske /čakavske poezije (od razdoblja tzv. druge moderne – sve do postmodernističkih, suvremenih tijekova hrvatskoga pjesništva uopće) – objavivši svaki po osam samostalnih knjiga (uz još neka druga izdanja, poput pjesničko-likovnih mapa /Petrović/ i sl.).

Oni višedesetljetno održavaju autentičnost i visoke estetske dosege svojih pjesama – iskazujući se “poezijom *novog izraza*” (kako bi to, terminologijom jezične neutralnosti, sažeo legendarni Zvane Črnja). Petrović (kajkavski) književno djeluje 40 godina (od pjesme “bregi dragi”, 1973.), a Sinčić najmanje 45 (računavši od prve zbirke “Put k mramoru”, 1968.), a zapravo skoro 60 uzmu li se u obzir objavljivanja u raznim listovima od 1954.

Obojica su “dvojezični” autori – materinskog kajkavskog /čakavskog i jezika štokavsko-standardizacijske jezične podloge, s tim da je pjesnik Sinčić još i prozaist, a Petrović (povedimo se njegovom autoironijom – “mozaik-prozaik”) i likovni umjetnik - potpisujući se umjetničkom jezičnom enigmom *Stamat* (čije, ponovno autoironijsko, razrješenje nećemo otkriti).

Analitičari su uočili *istost poetike*, književnih postupaka u jezično standardnoj te *kaj & ča* materinski idiomskoj poeziji obojice naših autora.

Obojica čuvaju dubinsku strukturu rečenice – bez obzira na to što se ritmotvornost Sinčićeve poezije iskazuje pretežito vezanim stihom, ili rimom, a Petrovićeva izrazito razlomljenom strukturom stiha (blanck versom), poetikom “malih slova”, izostankom interpunkcija, ili sintaksnom zagubljenosti (kad je cijeli stih jedna riječ, često u priložnoj funkciji: “sebliskovitosivosestrahovitostrajskose” (“zgrad v noći” – iz zbirke “Mrtulova krila, 2003).

Uzmimo primjer “rečenice” iz Sinčićeve pjesme “Vitar”: *Z brigi je jutros vitar dopuha/pred muja hiša zarasla u trnje i graje/ i tu me pučaka. Skupa ćemo daje*. Vjerojatno je ta ušćuvana “rečenica” u Sinčića razlogom visoke

ocjene Borisa Domagoja Biletića u prepoznavanju, kako veli i u zbirci *Zvoni & vitar*, “pjesnikove neusiljene jezikotvornosti”.

Inače, u Petrovića rečenica stihovno “probija” ovako: *hiče diete morju kižle// riba voda skače/i guta velika voda/ male kižle// v dno/ tajnovito kak je trebuh žene/ gde nemier življenja spi/ odzibleju se kižleki* (“hiče diete morju kižle”, *Zvoni...*, 14).

Nakon Domjanica i nekih Krležinih *Balada*, poezija Stanislava Petrovića najčešći je medij oponašatelja koji joj, jednostavno, ne mogu odoljeti – samozvano pripisujući, među ostalim, neodoljivost njegova urbanog kajkavskog pjeva vlastitom poetičkom prvenstvu. (Ima i pjesnik imenom i prezimenom Stanko Petrović – no, u tome ne možemo pronaći krivnju oponašateljske namjere).

Gostujući u književnoj manifestaciji *Na baštionu* u Buzetu 2008., zajedno sa svojim književnim suautorom Vladimirom Pernićem u *kaj & ča* knjizi “Cicirici & senjali”, Ivo Kalinski je temelj svoga književnoga stvaranja, jednostavno sažeo, podveo sintagmom “genetika moga naroda”... (Semantički je to vrlo prost/o/ran iskaz i preozbiljan da bismo ga olako potrošili dnevnim, tko-zna-kakvim ideološkim asocijacijama.) Sličnu dubinsku poveznicu dviju samostalnih pjesničkih zbirki (kakvu nam je tada otkrio Kalinski), mogli bismo odčitati i u najnovijoj zajedničkoj knjizi Stanislava Petrovića i Miroslava Sinčića.

Temeljito i senzibilno, usustavljeno u 15 postavki, ugledni znanstvenik Miroslav Bertoša - naglasivši u Sinčićevoj literaturi pomak prema “univerzalnoj afirmaciji zavičajnoga”, kao i uvođenje “čakavsko-kajkavskoga dijalekta Bužeštine” u hrvatsku književnost – svoj predgovorni početak Sinčićevoj knjizi izabranih pjesama, novela i zapisa “Povratak u zavičaj” (1990.) započinje citatom Stjepana Vukušića: “Sinčić sabire u sebi istarski sjever: tešku zemlju nadomak gore, mješovit idiom, ljude srasle s tlom... Nosi energiju zemlje i jednog etnosa u teškoj mnogoput iziva dohvaćenoj riječi (...)”.

Na primjeru kajkavske poezije Stanislava Petrovića, prof. dr. sc. Joža Skok je, uz *novi pojam zemlje* ("širi pjesnički esencijalni", "pa i egzistencijalistički pojam"), istumačio stvaralačku funkciju zavičajnog idioma "uzdignutog na razinu autonomnog jezičnog standarda"; Ernest Fišer "refleksijsku bit" i pjesnički "modernitet"; Ivo Kalinski novi spoznajni prostor u reflektivnim naznakama svedremenosti, "samoće svemira" i poetike onostranskoga u Petrovićevu svijetu djela; a Pažurova razine urbanoga u suvremenom kajkavskom pjesništvu, tematizaciju jezika, ali i arhetipske dodire u odčitavanju sudbine suvremenoga svijeta. Kritička književna riječ, probranim ulomcima, u knjizi *Zvoni & vitar* data je Borisu Domagoju Biletiću i Danielu Načinoviću uz Sinčićev, te Joži Skoku i B. Pažur uz Petrovićev ciklus.

S polazištem u zavičajnom toposu, kao naglašeni *pjesnici rođenjem*, obojica naših bardova potiru svaku statusnu predrasudu spram čakavsko-kajkavskog umjetničkog znaka kao prostora jezične, duhovne (ili antropološke) enklave, zatvorenosti.

Neobično je da se ovo još uvijek mora naglašavati u današnjem dobu – ali, očito, mora jer je stanje pada duha skoro pak koncept tog našeg doba – te je svako bistrenje glede stilske i civilizacijske mjere suvremene čakavštine i kajkavštine ipak dobrodošlo.

Božica Pažur

OSMI HRVATSKI KNJIŽEVNI PUTOPIS – OBOGAĆENJE KORPUSA HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI

U nazočnosti brojnog publikuma, u sklopu *Osmih dana Franje Horvata Kiša*, u Loboru je 4. listopada 2014. održan središnji program te dvodnevne manifestacije: 8. HRVATSKI KNJIŽEVNI PUTOPIS. Obznanjeni su rezultati 8. natječaja, javno izvedeni reprezentativni ulomci iz nagrađenih putopisa u interpretaciji dramskog umjetnika Dubravka Sidora, te dodijeljene nagrade. Svečani, putopisni dio ovogodišnjih Dana – u organizaciji Kajkavskoga spravišća te suradnji s UKS *Franjo Horvat Kiš* Lobor i Općinom Lobor - bio je u znaku dvostrukih obljetnica: **90. obljetnice smrti Franje Horvata Kiša**, s podsjetnikom na **100 godina od nastajanja** najboljeg mu djela *Istarski puti* (putopisa s književnikova putovanja po Istri 1912. i 1914.).

Uz stručnu ocjenu natječajno pristiglih radova, odluku o *laureatima* 8. NATJEČAJA ZA HRVATSKI KNJIŽEVNI PUTOPIS obrazložili su prof. dr. sc. Joža Skok, dopredsjednik Kajkavskoga spravišća, ujedno i nositelj ideje sveukupnoga putopisnog projekta, i dr. sc. Božica Pažur, članica ocjenjivačkoga povjerenstva. U glazbenom djelu programa nastupila je solistica Elena Kleflin, uz tamburašku sekciju KUD-a Lobor, pod ravnanjem maestra Damira

Mumleka.

Uvodno, u ime domaćina, Općine Lobor, pozdravnim se slovom obratio načelnik Božidar Markuš, a u ime pokrovitelja, Krapinsko-zagorske županije, mr. sc. Jasna Petek, zamjenica župana za društvene djelatnosti.

Inače, osmi loborski Dani započeli su 3. listopada 2014. *Putopisnim satom* u Osnovnoj školi Franje Horvata Kiša, i to prigodnom *izložbom i predavanjem uz 105. obljetnicu pošte u Loboru* (predavač: Ivan Drašković, tajnik Filatelističkog društva "Zaboky").

Program je dopunjen gostovanjem *Tribine* Kajkavskoga spravišća – kolokvijem /prisjećanjem na iznenada preminulog putopisnog laureata i prvonagrađenog sudionika 1. *dana Franje Horvata Kiša* (2007.) i prvog natječaja za hrvatski književni putopis književnika **Borisa Szűtsa**. Inmemorijsko slovo višestrukom umjetniku izrekla je dr. sc. Božica Pažur. Također, gostovanjem *Tribine Kajkavskoga spravišća* predstavljene su dvije značajne, suvremene putopisne knjige: Radovan Brlečić: *ISTARSKI PUTI OPET IZNOVA*, u izdanju POU Sv. Ivan Zelina, 2014. (sudionici: dr. sc. Ivo Kalinski - urednik, prof. dr.sc. Joža Skok, nakladnik Ivica Kukovačec,